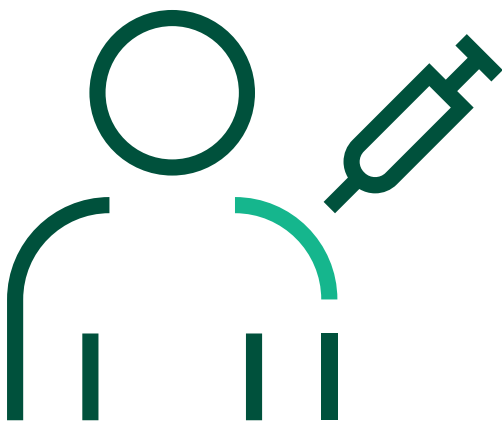

Vaksinacija protiv COVID-19

06. April 2021.

...

Zašto bih se trebao/la vakcinisati?

COVID-19 uzrokuje novi virus koji inficira ljude. Stoga, nismo imuni na infekciju, pa se COVID-19 uspio proširiti kao pandemija.

Samo mali dio stanovništva Danske je imao COVID-19, no ne znamo sa sigurnošću da li su oni koji su bili zaraženi u potpunosti zaštićeni od ponovnog inficiranja kasnije.

Svako može biti zaražen bolešću COVID-19. I svako može oboljeti od COVID-19. Međutim, neki ljudi su pod posebno visokim rizikom u slučaju ozbiljnog obolijevanja i umiru ako se zaraze.

Danska zdravstvena uprava preporučuje vakcinisanje protiv COVID-19 jer vas štiti od toga da se zarazite i razbolite od COVID-19.

Što je više ljudi koji su vakcinisani, to ćemo bolje moći kontrolisati epidemiju.

Vakcina je besplatna, a potpuno je dobrovoljno da li ćete prihvatiti ponudu za vakcinisanje.

Da li će meni biti ponuđena vakcinacija?

Svima u Danskoj se nudi vakcinacija protiv COVID-19, uključujući i državljane koji nisu Danci. Važno je da što više ljudi bude vakcinisano kako bismo mogli kontrolisati epidemiju. Međutim, generalno ne nudimo vakcinisanje djeci mlađoj od 16 godina ili trudnicama ili dojiljama jer vakcine nisu testirane i odobrene za ove grupe.

Kalendar vakcinisanja Danske zdravstvene uprave će se kontinuirano ažurirati tako da možete pratiti kada će doći red na vas: www.sst.dk/vaccinationskalender

Kako ću biti obaviješten/a o vakcinaciji?

Bit ćete obaviješteni putem vašeg e-Boksa kada dođe red na vas, a termin vakcinacija možete zakazati na www.vacciner.dk. Ako ste izuzeti od primanja digitalne pošte (Digital Post), dobit ćete pismo poštom i moći ćete zakazati termin putem telefona.

Kada ste u mogućnosti da rezervišite termin, možda će vam biti teško da pronađete dostupno vrijeme. Ako je tako, pokušajte ponovo kasnije, jer se novo vrijeme kontinuirano dodaje u sistemu.

Ako ne prihvatite odmah ponudu za vakcinaciju, nećete izgubiti priliku da kasnije budete besplatno vakcinisani. Međutim, Danska zdravstvena uprava preporučuje da preuzmete ponudu čim je primite, jer je važno da se što više ljudi vakciniše brzo kako bismo epidemiju držali pod kontrolom.

Kako se vakcinacija odvija?

- 1.** Pojavite se u centru za vakcinaciju u vrijeme koje je navedeno. Ponesite masku za lice i žuti karton zdravstvenog osiguranja.

- 2.** Razni zdravstveni profesionalci mogu dati vakcinu, ali će uvijek raditi pod odgovornošću liječnika.

- 3.** U pravilu, vakcina će biti ubrizgana u vaš glavni mišić ramena.

- 4.** Čekajte u blizini barem 15 minuta nakon vakcinisanja kako bi vam zdravstveni profesionalci mogli pomoći ako imate alergijsku reakciju.

Čega trebam biti posebno svjestan/a?

1. Ne preporučujemo vakcinacije protiv COVID-19 za djecu mlađu od 16 godina kao i trudnice i dojilje jer vakcine još nisu temeljito testirane za ove grupe. Ako postoji mogućnost da ste trudni, obratite se liječniku prije nego što se vakcinišete. U iznimnim slučajevima, na primjer ako dijete ili trudnica ima ozbiljno oboljenje, vakcinacija se može ponuditi na temelju individualne medicinske procjene.

2. Ako imate poznatu tešku alergijsku reakciju (anafilaksa) na jedan ili više aktivnih sastojaka u vakcinama, kao što su makrogol ili PEG, ili ako ste nakon prve doze imali anafilaktičku epizodu, onda se ne biste trebali vakcinisati.

3. Ako imate premalo trombocita ili bolest kao što je hemofilija, možete biti pod višim rizikom od nakupljanja krvi ako ste vakcinisani. Stoga se obratite liječniku prije nego što se vakcinišete.

Kada bih trebao/la odložiti vakcinaciju?

1. Ako imate visoku temperaturu (najmanje 38 °C) ili imate akutnu tešku infekciju kao što je upala pluća, morate odgoditi vakcinaciju. Možete biti vakcinisani ako imate samo blagu temperaturu ili infekciju koja nije ozbiljna kao što je uobičajena prehlada, ali uvijek morate razmotriti mogućnost da li imate COVID-19.

2. Ako imate COVID-19, morate odgoditi vakcinaciju.

3. Ako ste testirani zbog sumnje na COVID-19 ili zato što ste bili u bliskom kontaktu sa nekim ko ima COVID-19, morate odgoditi vakcinaciju dok ne dobijete rezultat testa. Ako je vaš test negativan, možete se vakcinisati, ali ako je pozitivan, preporučuje se da sačekate najmanje mjesec dana nakon što se prestanete osjećati loše.

Koje su moguće nuspojave?

Sve vakcine imaju nuspojave, ali svi koji su vakcinisani ne doživljavaju nuspojave. Generalno, nuspojave su blage i prolazne i smatramo da su vakcine protiv COVID-19 vrlo sigurne i visoko dokumentirane. Najčešće nuspojave koje ljudi mogu doživjeti kada su vakcinisani sa bilo kojom od vakcine protiv COVID-19 nabrojane su u nastavku.

Primjeri uobičajenih nuspojava	
Lokalne reakcije	Opšte reakcije
<ul style="list-style-type: none">• Bol i crvenilo na mjestu injekcije	<ul style="list-style-type: none">• Umor• Glavobolja• Bol u mišićima i zglobovima• Drhtavica• Blago povećanje temperature

Primjeri rijetkih nuspojava
<ul style="list-style-type: none">• Teške alergijske reakcije• Teškoće pri disanju• Osip na koži• Oticanje lica

Većina osoba će osjetiti bol na mjestu injekcije. Mnogi ljudi će doživjeti opšte reakcije kao što su bol u mišićima ili blaga temperatura, što su generalno znakovi da imunološki sistem vašeg tijela reaguje na vakcinu onako kako bi trebalo. Ne morate zvati liječnika ako osjetite ove poznate i prolazne nuspojave.

U rijetkim slučajevima, možete doživjeti tešku alergijsku reakciju odmah nakon što ste vakcinisani. Ako imate tešku alergiju na lijekove, na primjer, trebali biste biti svjesni toga prije nego što se vakcinišete. Osoblje za hitne slučajeve će uvijek biti pri ruci u centrima za vakcinaciju protiv COVID-19 kako bi se pozabavilo bilo kakvim ozbiljnim alergijskim reakcijama.

Postoji blaga razlika između toga koje nuspojave i reakcije su najčešće sa različitim vakcinama. Pročitajte više na www.sst.dk/covid-vaccination

Koju vakcinu mogu dobiti?

Bit će vam ponuđena jedna od vakcine protiv COVID-19 koje su odobrene za upotrebu u Danskoj.

	Comirnaty®	Vakcina protiv COVID-19 kompanije Moderna®
Tip	RNK vakcina	RNK vakcina
Razvila	Njemačka kompanija BioNTech u suradnji s američkom kompanijom Pfizer	Američka kompanija Moderna
Proizvedeno u	Njemačkoj i Belgiji	Španiji i Švicarskoj
Odobreno za	Osobe starosne dobi od 16 i više godina – osim trudnica i dojilja	Osobe starosne dobi od 18 i više godina – osim trudnica i dojilja
Broj doza za puni učinak	2	2
Period između cijepljenja	3-6 sedmica	4-6 sedmica
Postignut je puni učinak	7 dana nakon druge injekcije	14 dana nakon druge injekcije

Mogu li birati koju vakcinu želim primiti?

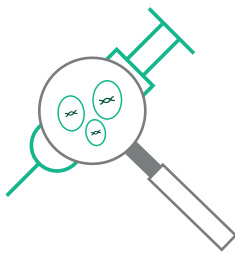
Budući da primamo samo ograničene zalihe vakcina i zato što se vakcine trebaju čuvati i njima rukovati pod vrlo specifičnim uslovima, distribuciju vakcina moramo držati pod strogom kontrolom. Svaka doza se računa, a mi ne želimo da upropastimo nijednu vakcinu, zbog čega ne možete birati koju vakcinu ćete dobiti. Isto vrijedi i za program vakcinacije u djetinjstvu i druge programe besplatnog vakcinisanja u Danskoj. Za sada će se sve vakcine protiv COVID-19 koje budu dostavljene u Dansku distribuirati u sklopu programa besplatnog vakcinisanja, te stoga neće biti moguće kupiti vakcinu na recept.

Kako vaccine djeluju?

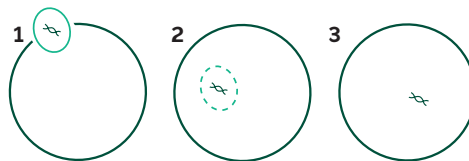
Sve odobrene vaccine protiv COVID-19 sadrže male niti genetskog koda napravljenog od takozvanih nukleinskih kiselina (RNK ili DNK) - supstance koje prirodno nastaju u ljudskom tijelu. U vaccine Comirnaty® i vaccine protiv COVID-19 kompanije Moderna®, niti koda su inkapsulirane u mastima.

Kada niti genetskog koda uđu u ćelije tijela, kod se prevodi na protein koji je specifičan za novi korona virus. Ovi proteini stimulišu imunološki sistem tijela da prave zaštitna antitijela i specijalne imuno-ćelije tako da imunološki sistem može prepoznati i razbiti virus ako se kasnije zarazite.

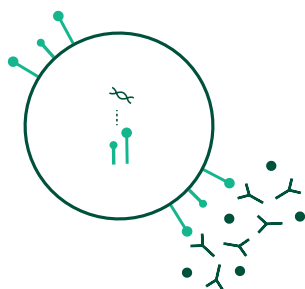
Nit koda i neaktivne supstance u vaccine se brzo razlažu po tijelu nakon što obave svoj zadatak.

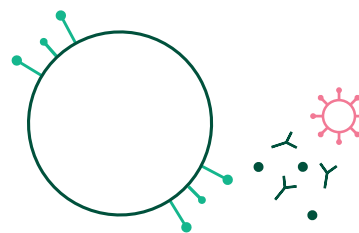
1. Vaccine sadrži male niti koda.

2. Inkapsulacija pomaže da se nit koda unese u ćelije tijela. Inkapsulacija se zatim brzo razlaže pomoću enzima tijela.

3. Male niti koda uzrokuju da ćelija proizvodi nove proteine koji se nastane izvan ćelije i stimulišu imunološki sistem tijela da formira antitijela i imune ćelije.

4. Antitijela i imune ćelije mogu razbiti virus ako se kasnije zarazite. Nit koda je razložena u ćeliji kada završi sa obavljanjem svog zadatka.

Koliko su vaccine efikasne?

Vaccine protiv COVID-19 su proučavane u randomiziranim ispitivanjima velikih razmjera, gdje je jedna grupa dobila vakcinu, a drugoj grupi je data injekcija otopine ili druga vakcina (takozvani placebo). Djelotvornost vaccine je izračunata usporedbom koliko se ljudi u svakoj od dvije grupe razboljelo od COVID-19.

Generalno, vrlo je malo onih koji su vakcinisani i koji su se nakon toga razboljeli od COVID-19. Učinkovitost cjepiva se izračunava određivanjem smanjenog rizika od obolijevanja za vakcinisane pojedince u odnosu na placebo grupu. Ako se, na primjer, 100 osoba u jednoj grupi i 5-6 osoba u drugoj grupi razboli, onda će učinkovitost biti 94-95%, što je slučaj za vaccine Comirnaty® i vaccine protiv COVID-19 kompanije Moderna®.

S druge strane, to ne znači da ste "samo", na primjer, zaštićeni 95%, niti znači da je rizik da dobijete COVID-19, na primjer, 5%, čak i ako ste vakcinisani. U stvarnosti, rizik je mnogo manji, jer također morate uzeti u obzir da je rizik od dobivanja COVID-19 nizak bilo da ste vakcinisani ili ne. Stopa infekcije (incidenca) od 100, na primjer, znači da je 100 ljudi na 100.000 stanovnika pozitivno testirano u posljednja 24 sata. Ako pretpostavimo da oko polovine ovih također ima simptome, tj. da su se razboljeli od COVID-19, onda bi učinkovitost vaccine – kada bi svi bili vakcinisani – značila da bi se samo 3-4 zaraženih pojedinaca razboljelo od COVID-19, dok bi se 50 osoba razboljelo u slučaju da niko nije vakcinisan.

Zašto se trebam vakcinisati dva puta?

Vakcine ne postaju u potpunosti učinkovite do 1-2 sedmice nakon druge injekcije, te stoga morate biti vakcinisani dva puta.

Još ne znamo koliko dugo vakcina pruža zaštitu. Stoga, ne možemo reći da li će zaštita trajati tokom mnogo godina, ili da li ćete kasnije morati ponovo biti vakcinisani kako biste ostali zaštićeni.

Čega trebam biti svjestan/a nakon što se vakcinišem?

Iako ste vakcinisani i dalje morate slijediti opće smjernice Danske zdravstvene uprave o tome kako spriječiti infekciju. Vakcine nisu 100% efikasne i još ne znamo da li vakcinacija također sprječava vakcinisanu osobu da nosi virus i na taj način širi infekciju na druge.

Trebate se obratiti liječniku ako osjetite ozbiljne simptome nakon što ste vakcinisani. To mogu biti, na primjer, alergijski simptomi kao što su otežano disanje ili osip na koži. Doktor može procijeniti da li simptomi mogu biti zbog vakcine ili su uzrokovani drugim faktorima i započeti liječenje ako je potrebno.

Doktor je obavezan prijaviti sumnjive nuspojave Danskoj agenciji za lijekove. Možete također i vi prijaviti sumnjive nuspojave Danskoj agenciji za lijekove putem www.lmst.dk

Gdje možete naći odgovore na vaša pitanja?

Najnovije informacije o vakcinaciji protiv COVID-19 uvijek možete pronaći na www.sst.dk/covid-vaccination a više o novom korona virusu i COVID-19 možete pročitati na www.sst.dk/corona